

СТАНИСЛАВ ЛЕМ ДВАДЕСЕТ И ТРЕТО ПЪТЕШЕСТВИЕ

Част 13 от „Звездни дневници“

Превод от полски: Лина Василева, 1984

chitanka.info

В известния труд на професор Тарантога „Космозология“ прочетох за планетата, обикаляща около двойната звезда Еропея — една толкова малка планета, че ако всички нейни жители излязат едновременно от домовете си, биха се сместили на повърхността и само ако застанат на един крак. Не оспорвам всепризнатия авторитет на професор Тарантога, обаче това твърдение ми се видя пресилено и реших да видя с очите си как изглеждат нещата.

Не мога да се оплача от скучно пътуване: при променлива 463 двигателят се повреди и ракетата започна да пада към звездата, а това сериозно ме разтревожи, защото температурата на тази цефеида е 600 хиляди градуса по Целзий. С всяка секунда горещината нарастваше и накрая стана просто непоносимо — не бях в състояние да работя, без да се напъхам в неголемия хладилник, в който обикновено държа хранителните си припаси; действително — странно стечение на обстоятелствата, защото и през ум не беше ми минавало, че мога да се озова в подобно положение. След като отстраних повредата, долетях до Еропея без повече премеждия. Двойната звезда се състои от две слънца: едното голямо, червено като пещ и немного горещо, а другото — синьо, излъчващо страхотен зной. Самата планета е малка и с мъка я открих чак след като претършувах цялата космическа околност. Бжутите, нейните жители, ме приеха изключително гостоприемно.

Поредните изгреви и залези на двете слънца са неописуемо красиви; при затъмненията им също се наблюдават редки изгледи. Половин денонощие свети червеното слънце и тогава всички неща са като окъпани в кръв. После изгрява синьото слънце, което е толкова ярко, че човек трябва да ходи непрекъснато със затворени очи, но все пак видимостта е сносна. Бжутите не познават нощта и затова наричат синия период ден, а червения — нощ. На планетата действително е тясно, ала бжутите като много интелигентни същества със солидни познания, особено в областта на физиката, се справят отлично с това неудобство, макар използваният от тях метод да е твърде своеобразен. А именно: в съответния институт с помощта на прецизен рентгенов апарат на всеки жител на планетата се прави така наречената „автограма“, тоест детайлна схема на всички материални частици, белтъчни молекули и химически съединения, изграждащи тялото му. Настъпи ли времето за отдих, бжутът се промушва през малка вратичка в специален апарат, където бива разпращен на атоми. В този

вид той заема много малко място и така прекарва нощта, а в определения час сутринта будилникът задействува апарата; въз основа на автограмата апаратът пак обединява всичко в едно, според нужния ред и последователност, вратичката се отваря и бжутът, върнал се към живота, след няколко прозевки се отправя на работа.

Бжутите хвалеха в един глас предимствата на този обичай, подчертавайки, че така се изключват безсънието, бълнуванията и сънните кошмари, тъй като в процеса на разлагането му на атоми апаратът отнема от тялото живота и съзнанието. Те използват аналогичен метод и в някои други случаи, например в лекарските чакални и в административните учреждения, където вместо столове има малки, боядисани в синьо и розово апарати, на някои заседания и събрания, с една дума — навсякъде, където човекът е застрашен от скука и бездействие, а като не може да извърши нещо полезно, само заема място с физическото си присъствие. По същия остроумен метод бжутите и пътешествуват. Онзи, който иска да отиде някъде, написва на листче адреса, залепва го на неголяма касетка, а нея оставя под апарата, влиза вътре и разпращен на атоми, попада в касетката. На планетата има специално учреждение, нещо като нашата поща, което експедира касетките на желания адрес. В случай че някой страшно много бърза, неговата автограма се изпраща по телеграфа до местоназначението и там се възпроизвежда. Същевременно оригиналният бжут се разпраща и се дава на съхранение в архива. Такова телеграфно пътуване е изключително бързо, просто и доста примамливо, въпреки че крие и известни опасности. Тъкмо когато бях пристигнал, печатът съобщи за току-що станало нечувано произшествие. Един млад бжут на име Термопелес възнамерявал да се пренесе в град, разположен в другото полукълбо на планетата, за да се ожени там. Той копнеел да се озове възможно най-бързо пред очите на избраницата си (лесно обяснимо нетърпение), затова отишъл в пощата и бил претелеграфиран; миг по-късно извикали чиновника-телеграфист по някакъв срочен въпрос, а неговият колега, без да знае, че Термопелес е вече изпратен, телеграфирал неговата автограма втори път. И ето какво станало: пред затъжилата се годеница се изправили двама Термопелеси, досущ еднакви — като две капки вода. Нямам думи да опиша страхотното объркване и безпомощността на горкичката булка и всички гости. Някои направили опит да уговорят

единия от Термопелесите да се подложи на разатомяване, та така да приключи този неприятен инцидент, обаче без резултат — всеки твърдял упорито, че именно той е истинският и единствен Термопелес. Случаят бил отнесен в съда и тръгнал от инстанция на инстанция. Върховният съд се произнесъл след моето отлитане, така че неговото решение не ми е известно.^[1]

Бжутите ме уговаряха с най-искрени чувства да опитам техния начин за почивка и туризъм; уверяваха ме, че грешките като гореописаната се случват изключително рядко и че в самия процес няма нищо загадъчно и свръхестествено, защото, както е добре известно, живите организми са изградени от същата материя, от която и всички околни предмети, планетите и звездите; разликата е само във взаимните връзки и разположението на молекулите. Разбихах прекрасно техните аргументи, оставайки глух за призивите.

Една вечер преживях необикновено приключение. Отбих се в дома на мой познат бжут, без да го уведомя предварително то телефона за визитата си. Влязох в стаята — нямаше никого. Започнах да търся домакина, отворях врата след врата при невероятната и тъй типична за жилищата на бжутите теснотия; най-сетне открях някаква вратичка, по-малка от останалите, която разкри нещо като вътрешност на хладилник, но съвсем празна, ако не се брои единственото рафтче и поставената върху него касетка със сив прах. Машинално посегнах и заграбих шепа от този прах. Стреснах се, като чух шума от отваряща се врата, и го разсипах на пода.

— Но какво правиш ти, чуждоземецо! — възкликна синът на онзи бжут, който беше влязъл в стаята. — Внимавай, разсипваш ми татенцето!

При тези думи ужасно се уплаших и натъжих, но малчуганът викна:

— Няма нищо страшно, не се бой!

Той изтича на двора и след няколко минути се върна с доста голяма буца въглища, торбичка захар, щипка сяра, гвоздейче и стиска обикновен пясък в ръка. Хвърли всички съставки в касетката, затвори вратичката и натисна бутона. Чух как нещо сякаш въздъхна или пък млясна, вратичката се отвори и бжутът, моят познат, застана пред мен здрав и читав. Смееше се на моето объркване. Сетне, докато си приказвахме, го попитах дали не съм му причинил зло, разсипвайки

част от материята на тялото му, и как синът му успя така лесно да поправи последиците от моята несръчност.

— Ах, дреболия — рече той, — изобщо не си ме повредил, не ще и дума! Сигурно знаеш, мили чужденецо, какви са резултатите от физиологичните изследвания — според тях всички атоми на нашето тяло непрекъснато се подменят с нови, едни съединения се разпадат, а други възникват; липсите се компенсират чрез консумацията на храни и напитки, както и чрез процеса на дишането; всичко това, взето заедно, се нарича обмяна на материята. Следователно съставящите твоето тяло преди една година атоми отдавна са го напуснали и сега се реят през девет земи в десета; не се променя само общата структура на организма, взаимното разположение на материалните частици. Няма нищо вълшебно в начина, по който моят син докомплектова материята, необходима за моето възстановяване. Нали нашите тела се състоят от въглерод, сяра, водород, кислород, азот и щипка желязо, а той донесе вещества, съдържащи точно тези елементи. Моля те, заповядай, влез в апарата и сам ще се убедиш в невинността на тази процедура...

Аз отклоних предложението на любезния домакин, после доста дълго се колебах дали да го приема, но след продължителна вътрешна борба взех смело решение. Преди да тръгна към този дом, в рентгеновия институт ме бяха облъчили и бяха съставили моята автограма. Е, не беше лесно да напъхам в апарата доста обемистото си тяло, така че се наложи да ми помогне любезният домакин. За да затворим вратичката, трябваше да потърсим помощта на цялото семейство. Ключалката щракна и аз потънах в тъмнина.

Не помня какво е станало после. Останало ми е в ума само това, че ми беше ужасно неудобно и ръбът на рафтчето притискаше силно ухото ми. Не успях да се помръдна, но вратичката се отвори. Излязох. Веднага попитах защо са се отказали от експеримента, обаче домакинят с дружелюбна усмивка разсея заблудата ми. Достатъчен беше един поглед към стенния часовник, за да се убедя, че действително съм прекарал дванайсет безпаметни часа във вътрешността на апарата. Имаше само дребно разминаване — моят джобен часовник показваше часа, в който бях влязъл в апарата, тъй като и той като мен беше разпратен на атоми и, естествено, през това време не се бе движил.

Все по-сърдечна ставаше взаимната симпатия между мен и бжутите. Те ми разказаха и за други приложения на апарата. Например при тях има такъв обичай: щом някой изтъкнат учен не може да разреши проблема, върху който работи, той остава във вътрешността на апарата няколко десетки години, после възкръсва в новия свят и пита дали този проблем е вече решен, а ако отговорът е отрицателен, отново се подлага на разатомиране и така нататък до разрешаването на проблема.

Първият успешен експеримент така ме осмели, толкова ми хареса непознатият ми дотогава начин на почивка, че прекарвах не само нощите, но и всеки свободен миг в разатомирано състояние. Можех да се трансформирам на улицата или в парка, приличащи на пощенска кутия, с малка вратичка апарати имаше навсякъде. Не биваше само да забравям да навия часовника за желания час. Понякога разсеяните хора забравят да направят това и биха почивали в апарата цяла вечност, ако не съществуваше специална институция, чиито контрольори проверяваха апаратите ежемесечно.

В края на престоя си на планетата бях станал истински запаянко на бжутовския обичай. Прилагах го, кажи-речи, на всяка крачка. И ето че веднъж апаратът, в който се намирах, се повреди. Когато будилникът изключи контактите, бях възстановен не в обичайния си вид, а като Наполеон Бонапарт — в императорска униформа, препасана с трицветната лента на Почетния легион; на кръста си носех шпага, на главата си — натежала от злато триъгълна шапка, а в ръцете си държах скиптър и държава^[2]. Изправих се в този вид пред очите на изумените бжути. Те веднага ме посъветваха да се подложя на преработка в най-близкия изправен апарат, което никак не беше трудно, понеже разполагахме с моята вярна автограма. Но аз така бях загубил доверие в самия принцип, че се задоволих да заменя триъгълната шапка с ушанка, шпагата — с комплект прибори за хранене, а скиптъра и държавата — с чадър. Вече седях в ракетата си, оставил планетата далече зад себе си в мрака на вечната нощ, когато ме осени прозрението, че бях постъпил много лекомислено, лишавайки се от веществените доказателства, които биха потвърдили достоверността на моите думи. Но вече беше късно.

[1] Бележка на редакцията: Както научаваме, решението изисквало да се разпратат и двамата годеника, а след това да се възстанови само един — наистина соломоново решение. Б.а. ↑

[2] Отличителен знак за царско достойнство (златно кълбо с кръст) Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.